

ČESKÁ REPUBLIKA
ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Krajský soud v Hradci Králové rozhodl samosoudkyní JUDr. Ivonou Šubrtovou ve věci

žalobců: a) A. K.
b) S. K.
c) nezletilá K. K.
d) nezletilý R. K.
žalobci ad c) a d) zastoupeni zákonnou zástupkyní ad b)
všichni zastoupeni Mgr. Viktorem Klímou, advokátem
se sídlem Melantrichova 477/20, 110 00 Praha 1

proti
žalovanému: **Ministerstvo vnitra České republiky**
Nad Štolou 3, 170 34 Praha 7

v řízení o žalobách proti rozhodnutím žalovaného ze dne 18. 2. 2020, č. j. OAM-443/ZA-ZA11-ZA05-2018 a č. j. OAM-444/ZA-ZA11-ZA05-2018, ve věci mezinárodní ochrany,

takto:

- I. Rozhodnutí žalovaného ze dne 18. 2. 2020, č. j. OAM-443/ZA-ZA11-ZA05-2018 a č. j. OAM-444/ZA-ZA11-ZA05-2018, se zrušují a věc se vrací žalovanému k dalšímu řízení.
- II. Žalovaný je povinen nahradit žalobcům náklady řízení výši 92 447, 20 Kč k rukám zástupce žalobců, a to do deseti dnů od právní moci tohoto rozsudku.

Odůvodnění:

- I. Předmět řízení

1. Žalovaný rozhodnutím ze dne 18. 2. 2020, č. j. OAM-444/ZA-ZA11-ZA05-2018, neudělil mezinárodní ochranu žalobci a) podle § 12, § 13, § 14, § 14a a § 14b zákona č. 325/1999 Sb., o azylu, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o azylu“). Žalovaný dále rozhodnutím ze dne 18. 2. 2020, č. j. OAM-443/ZA-ZA11-ZA05-2018, obdobně neudělil mezinárodní ochranu žalobkyni b), nezletilé žalobkyni c) a nezletilému žalobci d). Žalobci a) a b) jsou manželé a žalobci c) a d) jejich nezletilé děti. Žalovaný své rozhodnutí ve věci žalobce a) odůvodnil zejména tím, že jeho výpověď ve vztahu k problémům, které měl mít v Ázerbájdžánu je nevěrohodná. Nevěrohodnost spatřoval zejména v tvrzení žalobce, že ho při jeho pobytu v policejní cele navštívila organizace Ázerbájdžánský výbor proti mučení, která mu posléze k jeho žádosti vystavila potvrzení (ze dne 15. 9. 2015) o jeho zadržení. Uvedené potvrzení žalobce ve správním řízení doložil k důkazu na podporu svého tvrzení o nezákonném držení na policii a mučení a k prokázání svých obav z pronásledování ve vlasti. Žalovaný s odkazem na obstaranou zprávu Ministerstva zahraničních věcí České republiky (dále jen „MZV ČR“) ze dne 6. 5. 2019 dospěl k závěru, že zmíněná organizace žádnou reálnou činnost nevykonává, je pod kontrolou policejního aparátu a od samého začátku je jen „loutkovou organizací“. Namísto zveřejňování informací o mučení a porušování práv vězňů takové informace naopak aktivně veřejně zpochybňovala. Dále žalovaný uvedl, že žalobce většinu svých aktivit započal až po příjezdu do Evropy, kde se začal účastnit politických shromáždění, stal se členem organizace AND (Demokracie pro Ázerbájdžán, dále jen „AND“) a činil veřejné projevy zejména tím, že poskytoval rozhovory ázerbájdžánským opozičním médiím. Žalovaný proto dospěl k závěru, že žalobce nebyl pronásledován ve smyslu § 12 písm. a) či § 12 písm. b) zákona o azylu, neshledal v jeho případě podmínky pro udělení azylu dle § 13 zákona o azylu (azyl za účelem sloučení rodiny) ani důvody zvláštního zřetele hodné pro udělení humanitárního azylu ve smyslu § 14 zákona o azylu. Rovněž neshledal žádný z důvodů pro udělení doplňkové ochrany dle § 14a a § 14b zákona o azylu. V případě žalobců b) až d) s odkazem na závěry učiněné v případě žalobce a) dospěl ke stejnému závěru o nesplnění podmínek pro udělení některé z forem mezinárodní ochrany.

II. Shrnutí žalobní argumentace

2. Výše uvedená rozhodnutí žalobci napadli v celém rozsahu včas podanými samostatnými žalobami. Řízení o žalobách soud podle § 39 odst. 1 zákona č. 150/2002 Sb., soudního řádu správního, v platném znění (dále jen „s. ř. s.“) spojil ke společnému projednání usnesením vyhlášeným do protokolu při jednání dne 22. 4. 2021 s odůvodněním, že uvedené věci spolu skutkově souvisejí, neboť se jedná členy jedné rodiny, přičemž žalobci b) až d) odvíjejí své potíže v zemi původu od potíží žalobce a).
3. Žalobci a) a b) úvodem zopakovali svůj azylový příběh a důvody, které je přiměly k vycestování z vlasti a kvůli kterým žádají o mezinárodní ochranu (viz níže). Vzhledem k tomu, že pro posouzení dané věci jsou primární potíže žalobce a) na které ostatní žalobci odkazují, soud se bude podrobněji zabývat zejména žalobními námitkami uplatněnými žalobcem a) [dále již jen „žalobce“].
4. Žalobní námitky lze shrnout do tří okruhů. Předně žalobce rozporuje relevanci zprávy MZV ČR ze dne 6. 5. 2018, kterou považuje za neobjektivní, netransparentní a nepřesvědčivou, neboť v jeho případě organizace Ázerbájdžánský výbor proti mučení ve vztahu k místnímu policejnímu úřadu konala, aby udržela zdánlivou legitimitu. Není mu

známo, jak MZV ČR informace o Ázerbájdžánském výboru proti mučení získalo, z jakých zdrojů.

5. Dále žalobce namítá, že žalovaným nebyl informován (podle § 10 odst. 5 zákona o azylu ve spojení s čl. 18 procedurální směrnice) o možnosti zajistit si lékařské vyšetření zaměřené na zjištění známek pronásledování nebo vážné újmy, což činí rozhodnutí nepřezkoumatelným. Pokud totiž uváděl, že byl v zemi původu mučen, nemůže žalovaný věrohodnost jeho tvrzení rozporovat toliko na základě domněnek MZV, aniž by využil důkazu osvědčujícího skutečné mučení. Pokud mu bylo upřeno právo podrobit se lékařskému vyšetření, byl zbaven důkazu, jímž mohl své tvrzení verifikovat. Žalovaný dle jeho názoru postupoval v rozporu s § 50 odst. 3 (*pozn. soudu – právní předpis neuveden, zřejmě myšlen správní řád*), neboť mu byla upřena možnost doložit skutečnosti svědčící v jeho prospěch.
6. Nesouhlasí se závěrem žalovaného, že jeho výpověď je nevěrohodná. Byly s ním provedeny celkem tři pohovory a svou výpověď považuje za konzistentní. Dokument, který předložil, byl vydán ještě před tím, než se uvedená organizace (Ázerbájdžánský výbor proti mučení) „prodala státu“. V jeho doložení nevidí rozpor. Uvedl, že byl v rozporu s čl. 3 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod ázerbájdžánskou policií nucen k podepsání přiznání k vykonstruovaným trestným činům, byl mučen a svévolně zbaven osobní svobody (držen v cele předběžného zadržení bez jakéhokoliv legitimního podkladu), a tedy pronásledován ve smyslu § 12 písm. a) a b) zákona o azylu, což činí jeho obavy důvodnými i do budoucna ve smyslu čl. 4 odst. 4 kvalifikační směrnice.
7. Žalobce uvedl, že psal ekonomicky zaměřené kritické články a glosy (o korupci, o monopolním chování, o korupci v oblasti vzdělávání apod., které založil do správního spisu), čímž realizoval svou svobodu projevu dle čl. 17 odst. 1 a 2 Listiny základních práv a svobod, tedy jedno z politických práv, což měl žalovaný zohlednit jako politickou aktivitu při posouzení důvodnosti jeho žádosti dle § 12 písm. a) zákona o azylu ve spojení s čl. 43 Listiny základních práv a svobod. Pokud byl policejními úředníky mučen a dotazován na své články kritizující stav národního hospodářství země jeho původu, jedná se dle jeho názoru o skutečnosti azylově relevantní právě ve smyslu § 12 písm. a) zákona o azylu. Učinil-li žalovaný jiný závěr, nebyl skutkový stav zjištěn bez důvodných pochybností, a je tak v rozporu s ustanovením § 3 správního řádu.
8. Ke své exilové aktivitě žalobce uvedl a citoval z novinových článků, které správnímu orgánu předložil, že tyto články svědčí o jeho exponovanosti vůči ázerbájdžánské státní moci (v jednom z článků je žalobce mezi dalšími jmenován s tím, že páchají vlastizradu, zaujímají otevřenou nepřátelskou pozici proti Ázerbájdžánu a poškozují jeho jméno ve světě; v dalším článku je žalobce označen za úderníka hnutí AND s tím, že se snaží v Evropě prosazovat zájmy radikálního opozičního tábora; zmiňována je i jeho aktivita na sociálních sítích kritizující ekonomické a podnikatelské prostředí v Ázerbájdžánu). Žalobce žalovanému vytýká, že s tímto důkazním materiálem nepracoval a neopatřil jej překladem. Uvedenými články lze verifikovat jeho tvrzení o obavě z pronásledování pro jeho politické přesvědčení a uplatňování politických práv. Odmítá jako nepřijatelné nařčení, že jeho exilové aktivity jsou účelovou činností. Dovolává se překladu uvedených článků a přehrání předkládaných videozáznamů při jednání.
9. Dále žalobce uvedl, že z doložených novinových článků (zabývajících se nejen jeho

exilovou činností, ale i jeho konáním před opuštěním vlasti) plyne, že čelí nenávistné propagandistické kampani ze strany ázerbájdžánských úřadů a jeho obavy z pronásledování jsou oprávněné, přičemž žalovaný je bagatelizuje. Dle jeho názoru nelze akceptovat, že žalovaný nepřikládá význam zájmu ázerbájdžánských orgánů o jeho osobu. Poukázal na článek Voice of Amerika a report ázerbájdžánské lidskoprávní organizace Center for the Protection of Political Prisoners, které jsou součástí správního spisu a dovolává se možnosti posouzení připisovaného politického přesvědčení. Uvedenou úvahu žalobce v odůvodnění napadeného rozhodnutí postrádá. Žalobce dále zmínil svou aktivní účast na protestních shromážděních a vstup do politického hnutí ve Spolkové republice Německo (dále také jen „Německo“), přičemž jím předložená videa (kde žalobce před shromážděním krajanů hovoří na veřejném prostranství a otevřeně kritizuje vládní a ekonomický systém své vlasti) žalovaný ani nevyhodnotil. Namítá, že napadené rozhodnutí je nepřezkoumatelné, neboť se nezabývá důsledky jeho spolupráce s lidskoprávními organizacemi v Německu. I pokud by jeho výpověď o pronásledování v zemi původu byla nevěrohodná (což však žalobce odmítá), měl žalovaný povinnost se zabývat i jeho azylově relevantními důvody sur place.

10. Žalobce dále odkázal na Výroční zprávu organizace Human Rights Watch Ázerbájdžán za rok 2019 (s webovým odkazem) v níž se např. uvádí, že úřady se pokusily umlčet exilové aktivisty zastrašováním svých příbuzných v Ázerbájdžánu. Předložil soudu posudek Amnesty International pro Správní soud v Německu, v němž se uvádí, že této organizaci jsou známy případy kritiků ázerbájdžánského režimu, o něž jeví tamní vláda zájem i v případě jejich pobytu v zahraničí s tím, že osoby, které se v zahraničí kriticky vůči režimu vyjadřují, musí počítat v případě návratu s pronásledováním. Z toho je dle žalobce zřejmé, že ázerbájdžánské úřady činnost svých občanů sledují i v zahraničí, což má důsledky nejen pro ně samotné, ale také pro jejich rodinné příslušníky ve vlasti pobývajících.
11. Ze všech uvedených důvodů je žalobce přesvědčen, že splňuje předpoklady pro udělení azylu dle § 12 písm. b) zákona o azylu, případně pro udělení doplňkové ochrany dle § 14a zákona o azylu. Pro případ návratu se obává zatčení a mučení (viz výše). Z komunikace doložené v průběhu správního řízení s osobou pobývajících v České republice (dále jen „ČR“), která mu vyhrožovala ve spojitosti se jeho politickou aktivitou, má za to, že ázerbájdžánské orgány jsou informovány o podání jeho žádosti o mezinárodní ochranu v ČR, což je v rozporu s § 19 odst. 2 zákona o azylu.
12. Žalobkyně b) [dále jen „žalobkyně“] ve své žalobě žalobcem uvedené skutečnosti zopakovala a potvrdila. Oba shodně navrhli, aby soud napadená rozhodnutí zrušil a za přímého účinku čl. 46 odst. 3 kvalifikační směrnice žalovanému uložil udělit žalobcům azyl dle § 12 zákona o azylu, případně aby napadená rozhodnutí zrušil a věc vrátil žalovanému k dalšímu projednání.

III. Vyjádření žalovaného k žalobám

13. Žalovaný ve svém vyjádření popřel oprávněnost žalob, odkázal na obsah správních spisů, zejména na žádosti obou dospělých žalobců o udělení mezinárodní ochrany, jejich výpovědi, použité informace o zemi původu a na vlastní rozhodnutí, na jejichž správnosti setrval. Má za to, že zjistil skutečný stav věci a opatřil si potřebné podklady pro vydání rozhodnutí, v případě žalobců však neshledal důvody k udělení některé z forem mezinárodní ochrany. Zdůraznil nezbytnost věrohodnosti výpovědi žadatele o

mezinárodní ochranu, z níž správní orgán následně vychází a citoval k této otázce judikaturu Nejvyššího správního soudu. Setrval na svém názoru vysloveném v napadeném rozhodnutí, že žalobce neunesl důkazní břemeno stran důvodů, které se týkají výlučně jeho osoby. Uvedený závěr učinil i v případě žalobců b) až d), kteří své potíže v zemi původu odvozují od žalobce a).

14. Žalovaný má za to, že si opatřil dostatek relevantních podkladových informací a dostál potřebě individuálního hodnocení důvodnosti žádostí žalobců. Zabýval se obsahem žalobcem předloženého dokumentu ze dne 15. 9. 2015 označeného jako informace Ázerbájdžánského výboru proti mučení. Za účelem jeho řádného posouzení se obrátil s dotazem na MZV ČR, jehož odpověď žalovaný považuje za relevantní a dostatečně aktuální podklad ze spolehlivého a pro účely řízení o mezinárodní ochraně standardně využívaného zdroje, což vyplývá i z judikatury Nejvyššího správního soudu (viz jeho rozhodnutí ze dne 4. 7. 2013, č. j. 7 Azs 11/2013 – 25), která presumuje správnost zpráv vyhotovených Ministerstvem zahraničních věcí.
15. Žalovaný zopakoval, že v odůvodnění rozhodnutí v případě žalobce poukázal na to, že tento své předchozí potíže v Ázerbájdžánu uvádí do kontextu se svojí politickou aktivitou, zejména s veřejnými projevy, které spočívaly v poskytování rozhovorů pro média, ve kterých se vyjadřoval kriticky zejména k přítomnosti korupce či nerovného podnikatelského prostředí v Ázerbájdžánu. Namítl, že potíže žalobce s těmito aktivitami nesouvisely. Ty začaly jako reakce na obchodní neshody a nedodržování smluvních podmínek ze strany objednavatele. Žalovaný výpověď žalobce ve vztahu k problémům v Ázerbájdžánu vyhodnotil jako nevěrohodnou s tím, že většina jeho politických aktivit byla započata až po příjezdu do Evropy, kde se začal účastnit politických shromáždění, stal se členem organizace AND a pokračoval ve veřejných projevech zejména tím, že poskytoval rozhovory ázerbájdžánským opozičním médiím. Žalovaný setrval na tom, že žalobcem doložené potvrzení nebylo vydáno renomovanou nevládní organizací monitorující případy mučení, ale loutkovou organizací sloužící bezpečnostním složkám k zakrývání skutečných případů mučení v Ázerbájdžánu, jak vyplývá z informace MZV ČR (ze dne 6. 5. 2019), jež je součástí správního spisu. Uvedl, že v rozhodnutí podrobně popsal i další důvody, vyplývající z tvrzení žalobce k návštěvě zmíněné organizace v době, kdy měl být zbaven svobody, pro něž dospěl k závěru o jejich nelogičnosti. Žalovaný i nadále považuje žalobcovu výpověď o jeho problémech v Ázerbájdžánu za nevěrohodnou. Tomu dle žalovaného nasvědčuje i postup žalobce po tvrzeném incidentu v září 2015, kdy měl odmítnout následnou pomoc v dané věci ze strany Ázerbájdžánského výboru proti mučení a kdy se měl skrývat, ačkoliv ve skutečnosti žil na adrese rodičů své manželky nebo v pronajatém bytě v Baku a jeho dcera v tomto období absolvovala standardní školní docházku v příslušném okrese v Baku. O nedůvodnosti tvrzených obav žalobce nasvědčuje i jeho následné bezproblémové vycestování ze země. Jednání žalobce a projevy jeho aktivismu v Evropě shledal žalovaný účelovými. Žalobcem doložené materiály (screenshoty), které mají dokládat jeho ohrožení v důsledku jemu adresovaných výhrůžek, nejsou dle žalovaného způsobilé doložit autentičnost celé konverzace ani identitu na ní zúčastněných osob. V podrobnostech odkázal na odůvodnění napadených rozhodnutí.
16. K žalobní argumentaci stran žalobcem doložených materiálů žalovaný uvedl, že se jejich využitelností a důkazním potenciálem zabýval, přičemž nepostupoval paušálně, jak by se mohlo pod dojmem žalobních námitek jevit. Nepominul ani článek Voice of Amerika a

report ázerbájdžánské lidskoprávní organizace Center for the Protection of Political Prisoners a srozumitelně vysvětlil, jaké informace z nich lze odvodit. Uzavřel, že tyto materiály samy o sobě nepotvrzují pravdivost konkrétních informací vztahujících se k osobě žadatele.

17. Žalovaný odmítl jako nepodložené žalobní tvrzení o informovanosti ázerbájdžánských orgánů o zdejším pobytu žalobce (žalobců) a podané žádosti o mezinárodní ochranu v ČR, a porušení ustanovení § 19 odst. 2 zákona o azylu.
18. Žalovaný setrval na svých závěrech, k nimž dospěl v napadených rozhodnutích, a žaloby navrhl zamítnout jako nedůvodné.

IV. Replika žalobců

19. K vyjádření žalovaného žalobce namítl, že jediným důkazem o nevěrohodnosti jeho příběhu nadále zůstává zpráva MZV ČR (ze dne 6. 5. 2019), která popisuje Ázerbájdžánský výbor proti mučení jako loutkovou organizaci. Žalobce opakovaně namítá, že MZV ČR neuvedlo žádné relevantní zdroje, z nichž by bylo možno podanou informaci z této zprávy ověřit, což je v rozporu s ustanovením § 23c odst. 1 písm. c) zákona o azylu. Na tom nic nemění ani žalovaným citovaná judikatura, která presumuje správnost zpráv vyhotovených Ministerstvem zahraničních věcí. Žalobce namítá, že mezi jím předloženým důkazem a žalovaným použitou zprávou MZV ČR je rozpor ve zjišťování skutkového stavu a žalovaný měl postupovat v souladu s § 50 odst. 3 správního řádu a buď požádat zastupitelský úřad o specifikaci metodiky a použitých zdrojů pro vypracování uvedené informace anebo zajistit další důkazy, které by potvrdily či vyvrátily jeho tvrzení.
20. Žalobce soudu předložil Informaci Human Rights Watch o situaci v Ázerbájdžánu za rok 2012 (z roku 2013) v anglickém jazyce, v níž je Ázerbájdžánský výbor proti mučení označen za nezávislou organizaci monitorující podmínky ve věznicích, a která tak popírá zjištění MZV a žalovaného. Naopak potvrzuje tvrzení žalobce, že i kdyby došlo v poslední době ke změně fungování zmíněné organizace, v době, kdy byl podroben mučení, mu uvedená organizace poskytla potvrzení v rámci své reálné činnosti.
21. Žalobce odmítá tvrzení žalovaného o účelovosti jeho politické aktivity činěné na území členských států Evropské unie. Namítl, že v této části napadeného rozhodnutí a vyjádření si žalovaný protiřečí. Pokud by Ázerbájdžán byl takovým demokratickým a právním státem, jak jej prezentuje žalovaný, pak by jakákoliv politická činnost (byť činěná „naoko“) neměla vůbec žádné dopady na situaci žalobce po jeho návratu. Žalobce uvedl, že jediným důvodem jeho účasti na shromážděních a dalších politických aktivitách v Evropě byla jeho vůle projevit své politické přesvědčení vůči autoritářskému režimu, s nímž nesouhlasí a který v jeho vlasti závažným způsobem pošlapává ta nejzákladnější lidská práva a svobody. Za nesprávný považuje učiněný závěr žalovaného, že mu v případě návratu nehrozí pronásledování, resp. vážná újma. Žalovaným použité informace MZV ČR považuje za nedostatečné a skoupé k situaci a osudu navrátilců, když např. v informaci MZV ČR ze dne 23. 7. 2019 se uvádí, že ZÚ v Baku nemá žádné informace o represích podnikaných proti navrátilcům, byť z pohledu oficiálních ázerbájdžánských míst „poskvřnili“ žádosti o politický azyl dobré jméno Ázerbájdžánu.
22. Žalobce poukázal na projev prezidenta Ázerbájdžánu ze dne 19. 3. 2020, pronesený k národu při příležitosti státního svátku Novruz, kde občany s politickými názory jako

žalobce označil za nepřátele ázerbájdžánského lidu, kteří mají být sponzorováni cizími mocnostmi a vyvíjet podvratnou protistátní činnost. Navrhl, aby soud vyžádal k důkazu přepis uvedeného projevu do českého jazyka.

23. K předložené komunikaci na sociální síti Facebook (snímky obrazovky) žalobce oproti tvrzení žalovaného, že není doložena autenticita komunikace a identita zúčastněných osob, namítá, že žalovanému předložil celou komunikaci, v níž je o něm na provládní facebookové stránce pojednáváno jako o podvratném živlu, který se v Praze stýkal s lidskoprávní aktivistkou L. J., a dále jako o nepříteli lidu. Žalobce namítá, že žalovaný předložené snímky obrazovky neopatřil překladem, a tím porušil ustanovení § 3 správního řádu.
24. K žalobcem předloženým novinovým článkům žalovaný s odkazem na zprávu MZV ze dne 6. 12. 2019 uvedl, že nejsou relevantní z hlediska reálného nebezpečí jeho pronásledování po návratu do vlasti. S tím žalobce nesouhlasí a namítá, že pro posouzení jeho žádosti je relevantní zejména to, zda mají ázerbájdžánské úřady povědomí o jeho činnosti v zahraničí a zda je dána přiměřená pravděpodobnost, že bude po návratu do vlasti vystaven dalšímu pronásledování. Poukázal v tomto směru na svou výpověď při doplňujícím pohovoru dne 24. 9. 2019, kde žádal o zohlednění své činnosti v Evropě, přičemž uvedl, že za akce, kde vystupoval před budovou OSN, jeho bratra v zemi původu zatkli na 30 dní a všechny jeho příbuzné vyslýchali. Ti s ním poté zpřetrhali veškeré kontakty, a pokud mají problémy, svádějí to na něho.
25. Žalobce soudu předložit dva rozsudky Správního soudu v Düsseldorfu, týkající se ázerbájdžánských žadatelů o udělení mezinárodní ochrany, v nichž jmenovaný soud zrušil zamítavé správní rozhodnutí a nařídil Spolkové republice Německo žalobcům přiznat právní postavení uprchlíka. Relevance předkládaných rozsudků spočívá zejména v tom, že uvedení žalobci (krajané) byli rovněž účastníci protestních akcí v Německu a členové politického sdružení AND. Skutkový stav s příběhem žalobce je tedy velmi obdobný.
26. Žalobce namítá, že žalovaný při hodnocení jeho příběhu uplatňoval jen svůj subjektivní pohled na věc a vůbec nezvážil kontext jeho vlasti. Prodlěvu svého vycestování od doby, kdy začal mít se státními úřady problémy, vysvětlil logicky, když uvedl, že čekal na vyřízení dokumentů převaděčkou. Ze země původu nevycestoval dříve proto, že nemohl. Pokud jde o plnění školní docházky dcerou, uvedl, že kdyby neposílal své dítě do školy, vzbudil by tím zájem ázerbájdžánských úřadů o svou osobu, který byl v tu dobu nižší i proto, že se po tuto dobu zdržel politických projevů.
27. K vycestování z vlasti na základě platného cestovního dokladu, z čehož žalovaný také dovozuje nízký zájem ázerbájdžánských úřadů o jeho osobu, žalobce namítl, že byl držitelem cestovního dokladu ještě před tím, než začal mít s úřady potíže. S odkazem na Příručku UNHCR k postupům pro určování právního postavení uprchlíků uvedl, že držení cestovního dokladu nemůže být vždy považováno za důkaz loajality na straně jeho držitele nebo za projev neexistence obav a že pouhé držení platného národního pasu není překážkou udělení právního postavení uprchlíka. Navrhl přehrání obsahu CD nosičů založených ve správním spise při jednání soudu.
28. V obdobném duchu a se stejnými důkazními návrhy byla podána replika i v případě žalobců b) až d). Žalobci setrvali na žalobním petitu.

V. Jednání soudu

29. K projednání věci soud nařídil jednání na 22. 4. 2021. Jednání se konalo za přítomnosti tlumočníka z jazyka ruského.
30. Zástupce žalobců odkázal na obsah žalob a replik k vyjádření žalovaného a shrnul podstatné námitky vůči napadeným rozhodnutím. První pochybení žalovaného spatřuje v porušení § 10 odst. 5 zákona o azylu ve spojení s § 50 odst. 3 správního řádu, spočívající v neprovedení vyšetření ohledně známek mučení, resp. újmy na zdraví, způsobených žalobci. Druhé pochybení představující nezákonnost a nepřezkoumatelnost rozhodnutí shledává v tom, že mnohé novinové články a písemnosti předložené žalobcem žalovaný nepřeložil, a tedy se s nimi řádně nevypořádal. Z těchto důkazů přitom plyne, že žalobce již před svým odjezdem z vlasti uplatňoval svá politická práva a právo na svobodu projevu, protože byl následně i mučen. Poukázal na zprávu organizace Human Rights Watch o situaci v Ázerbájdžánu za rok 2012, z níž plyne, že Ázerbájdžánský výbor proti mučení v této době nebyl loutkovou organizací ázerbájdžánské vlády, čímž je potvrzována výpověď žalobce. Třetí pochybení shledává v nesprávném vyhodnocení vážné újmy hrozící žalobcům v případě jejich návratu do vlasti. Namítl, že ze zpráv organizace Human Rights Watch z roku 2012 a 2019, jež byly založeny do spisu, vyplývá, že Ázerbájdžán není demokratickou zemí a je zřejmé, že návrat žalobce do vlasti bude mít pro něj a jeho rodinu fatální následky.
31. Pověřený pracovník žalovaného setrval na správnosti napadených rozhodnutí a odkázal na písemná vyjádření k žalobám. Poukázal na to, že potíže žalobce začaly původně jako ekonomické potíže a jeho následná politická aktivita byla započata až po příjezdu do Evropy. Žalovaný proto považuje žalobcovu výpověď o problémech, které měl v Ázerbájdžánu, za nevěrohodnou. Přispívá k tomu i postup žalobce po tvrzeném incidentu v září 2015, kdy měl odmítnout následnou pomoc v dané věci ze strany Ázerbájdžánského výboru proti mučení a kdy se měl skrývat, ačkoliv ve skutečnosti žil na adrese rodičů své manželky nebo v pronajatém bytě v Baku. O nedůvodnosti tvrzených obav žalobce nasvědčuje i jeho následné bezproblémové vycestování ze země. Dále poukázal na skutečnost, že žalobce z vlasti vycestoval až v září 2016, ačkoliv k tvrzenému incidentu s policií, kde měl být mučen, došlo v září roku 2015. Po celý rok svého pobytu v Ázerbájdžánu žádné problémy neměl.
32. Krajský soud k důkaznímu návrhu zhlédnutím videí na CD (ze správního spisu) v jednací síni po marném pokusu o jejich přehrání konstatoval nemožnost jejich zhlédnutí z důvodu technické závady. Zástupce žalobců k dotazu soudu poté uvedl, že na provedení uvedeného důkazu netrvá.
33. Žalobce k věci samé uvedl, že v průběhu správního řízení s ním byly provedeny tři pohovory. Podrobně popsal problémy s tlumočením během jednotlivých pohovorů, kvůli kterým nemohl souvisle říci a objasnit to, co chtěl (byl nabádán i ke stručnosti). Např. k tvrzení pohovorsty, že do doby, než odjel z Ázerbájdžánu (v roce 2016), se tam politicky neangažoval, předložil dokument vytištěný z internetu, v němž je uvedeno, že v roce 2014 dával rozhovor do internetových novin. Při každém pohovoru uvedl, že v roce 2015 mu sebrali jeho notebook, kde měl i starší materiály z roku 2012. Tím, že mu ho vzali, se tyto dokumenty ztratily.
34. Žalobce dále zmínil případ svého blízkého přítele (A. M.) který byl zde v ČR, ale byl donucen se dne 13. 1. 2021 vrátit do vlasti. Již na letišti v Baku ho představitelé

ázerbájdžánské policie zatkli, vyslýchali a mučili. Důkaz o tom soudu předložil dne 19. 2. 2021 na CD (pozn. přílohová obálka A). Zmínil i další obdobné případy. Obává se proto návratu do vlasti. Žalovanému i soudu předložil zprávy mezinárodních organizací o svém vystoupení na shromáždění v Bonnu. Jeho bratra v Ázerbájdžánu poté zadrželi na 30 dní a mučili s cílem, aby se žalobce vzdal svého myšlení. Všechny jeho příbuzné v Ázerbájdžánu zastrášovali a hrozili jim, že pokud žalobce nepřestane ve své činnosti, budou také v nebezpečí a zatknou je. Sestru jeho ženy a jejího muže nedávno pozvali na okrsek a chtěli po nich adresu žalobců v ČR. Mají kvůli žalobcům v Ázerbájdžánu problémy a chtějí se jich zřeknout.

35. Dále zmínil případy hrozeb vůči své osobě na sociálních sítích, konkrétně na facebooku. Předložil soudu dva vytištěné snímky obrazovky z facebooku, kde je uvedeno, že A. K. z Evropy vede agitaci proti Ázerbájdžánu, vede proti němu „černé P. R.“ a tím slouží nepřátelům vlasti, konkrétně Arménům. Dále, že dostává a plní příkazy od takových nepřátel Ázerbájdžánu, jako je L. J., známá historička, prezidentka Institutu pro mír a demokracii. Na facebooku se dále píše, že za zradu A. K. ho odvrhli i jeho blízcí příbuzní a nejsou s ním v kontaktu. Pro takové lidi není v Ázerbájdžánu místo a musí být potrestáni. Na dalším snímku obrazovky komunikace z facebooku je žalobce označován za nepřitele lidu. Rovněž správnímu orgánu předkládal snímky obrazovky z messengerové komunikace, kde mu vyhrožují Ázerbájdžánci žijící v ČR. Žalovanému také předložil šestero různých novin, které jsou běžně k dostání v trafikách v Baku, kde se o něm píše. Stručně sdělil obsah těchto článků (nebyly žalovaným přeloženy). Žalobce je v nich přímo označen s tím, že spolu s dalšími soudruhy vede agitaci proti Ázerbájdžánu, že takové lidi je třeba potrestat, že je zrádcem vlasti apod. V jedné novinách - Yeni Tribuna z listopadu 2017 (strana 8) ho obviňují z neplacení daní, okrádání rozpočtu a peněz ázerbájdžánského lidu. Dále se tam uvádí, že on a jeho přátelé pracují pro Arménce, dostávají granty a peněžní odměny od protiazerbájdžánských organizací v Evropě. Uvedeným hrozbám by čelil v případě návratu do vlasti.
36. Zástupce žalobců poukázal na zprávu organizace Human Rights Watch o situaci v Ázerbájdžánu za rok 2012, kterou soudu předložil v anglickém jazyce, konkrétně na str. 8 – III-Treatment and..., kde je uvedeno (přeloženo tlumočnicí při jednání): *„Špatné zacházení a úmrtí ve vazbě – Beztrestně pokračuje mučení a špatné zacházení, v roce 2012 v policejní vazbě zemřeli dva muži. Za prvních 8 měsíců roku 2012 Ázerbájdžánský výbor proti mučení, nezávislá skupina monitorující vězení, obdržel 136 stížností na špatné zacházení ve vazbě.“* Zástupce žalobců tím poukazuje (jak již uvedl v replice) na skutečnost, že i Human Rights Watch v uvedeném roce považovala Ázerbájdžánský výbor proti mučení za nevládní organizaci, která sledovala zacházení s vězni v Ázerbájdžánu, čím je potvrzeno tvrzení žalobce. Připustil, že nelze vyloučit, že postupem času se uvedený výbor stal loutkovou organizací vlády, nebo jeho činnost byla vládou paralyzována.
37. Zástupce žalobců setrval na provedení všech listinných důkazů uvedených v doplnění žaloby a v replice, tj. internetových odkazů na mezinárodní zprávy či organizace a zajištění překladu projevu prezidenta Ázerbájdžánu ze dne 19. 3. 2020.
38. Soud rozhodl, že navržené důkazy nebudou provedeny z důvodů uvedených níže. Zástupce žalobců setrval na žalobním petitu. Žalovaný setrval na závěrech vyslovených v napadených rozhodnutích a ve vyjádření k žalobám.

VI. Skutkové a právní závěry krajského soudu

39. Krajský soud přezkoumal napadené rozhodnutí v rozsahu žalobních námitek v řízení podle části třetí hlavy druhé dílu prvního zákona č. 150/2002 Sb., soudního řádu správního (dále jen „s. ř. s.“). Při posuzování věci měl na zřeteli i čl. 46 směrnice Evropského parlamentu a Rady 2013/32/EU ze dne 26. června 2013, o společných řízeních pro přiznávání a odnímání statusu mezinárodní ochrany (dále jen „procedurální směrnice“), který zakotvuje povinnost členských států zajistit pro žadatele o mezinárodní ochranu účinný opravný prostředek. Dle odst. 3 uvedeného ustanovení lze za účinný opravný prostředek považovat pouze takový prostředek, který zabezpečuje „úplné a ex nunc posouzení jak skutkové, tak právní stránky, včetně případného posouzení potřeby mezinárodní ochrany podle směrnice 2011/95/EU“. S ohledem na promeškání transpoziční lhůty ze strany českého zákonodárce se citované ustanovení vyznačuje (pro řízení zahájená na základě žádostí o mezinárodní ochranu podaných po 20. 7. 2015) vertikálním přímým účinkem a je povinností krajského soudu přihlížet v řízení i k případným novým skutečnostem, ačkoli nemohly být žalovanému v době jeho rozhodování známy. Řízení o udělení mezinárodní ochrany představuje výjimku k zásadě, že v řízení o žalobě proti rozhodnutí správního orgánu přezkoumává soud zákonnost napadeného rozhodnutí podle skutkového i právního stavu ke dni vydání napadeného rozhodnutí (ex tunc). Z výše uvedeného (i s ohledem na judikaturu evropských soudů a českých správních soudů) vyplývá, že povinností soudů v těchto řízeních posuzovat skutkový i právní stav věci ke dni vydání rozhodnutí soudu (ex nunc).

A) Skutkový stav věci

40. Ze správního spisu krajský soud ověřil, že žalobci požádali o udělení mezinárodní ochrany v ČR dne 23. 5. 2018 poté, co byli na její území přepraveni ze Spolkové republiky Německo na základě „dublinkého řízení“, neboť tam přicestovali s českým vízem. Dne 28. 5. 2018 byl se žalobci a) a b) proveden pohovor. Shodně uvedli, že oni i jejich děti mají ázerbájdžánskou národnost, vyznávají islám, nejsou členy žádné politické strany, žili v Baku. Vlast opustili 29. 9. 2016, odjeli do Německa, kde strávili 20 měsíců. Žalobce k důvodům žádosti uvedl, že není členem žádné politické strany, ale politicky se angažoval, smýšlí opozičně a vystupoval (chodil na politické akce a setkání) proti současnému ázerbájdžánskému režimu. Žalobkyně uvedla, že důvody její žádosti a žádosti jejich dětí se týkají potíží manžela (viz níže).
41. Se žalobcem byly provedeny celkem tři pohovory (dne 28. 5. 2018, 11. 7. 2019 a 25. 9. 2019), v nichž popsal své potíže ve vlasti. Uvedl, že podnikal v oboru elektrotechniky, kamerových a kabelových systémů, internetu apod., uzavíral smlouvy se stavebními společnostmi a prováděl uvedené práce. V roce 2014 uzavřel smlouvu s jednou stavební společností, která měla stavět kliniku pro vlivného klienta (prezidenta naftové společnosti a bývalého ministra státní bezpečnosti; osobně se s nimi nepotkal). Když šel řešit pracovní záležitosti s vedoucím stavby a účetním (nesjednané práce prováděné jeho lidmi, zkrácení mezd), zjistil, že mu v jeho nepřítomnosti někdo prohledával pracovní a notebook (zjistili tak, co sleduje na youtube nebo co píše na facebook). Ohradil se proti krácení platů na předmětné zakázce, načež mu bylo řečeno, že „jí chleba Alijevů, ale zároveň je kritizuje.“ Pohádali se, ukončil se stavební firmou spolupráci a požadoval zaplacení neuhrazené částky. Odešel, ale nechali si tam jeho nářadí, „papíry“ a notebook. Kvůli nezaplacení zakázky se obrátil se stížností na policii v Chataiské oblasti. Když ani po měsíci nedostal žádnou odpověď, dostavil se tam znovu (10. 3. 2015), ale bylo mu

sděleno, že se tím nebudou zabývat. Dne 15. 3. se opět dostavil na policii, mluvil s přímo s vyšetřovatelem, který mu řekl, že nikdo nemá zájem o jeho drobné a že pomlouvá vážené lidi. Také ho slovně osočoval. Následně zavolal na své dva muže, kteří žalobce zavezli do sklepa. Jeden z policistů ho uhodil do břicha, pak ho přivázali k židli a nechali ho být. Ve 20 hodin večer ho propustili. Dne 20. 3. 2015 šel kontrolovat jeden objekt. Přijelo auto se čtyřmi lidmi, zavezli ho do auta a odvezli ho na pláž. Tam do něho kopali a říkali: „na koho si to stěžuješ?“, vyhrožovali mu a jeho rodině. Přišel tehdy o spodní zuby. Nechali ho tam a odjeli. Pochopil, že uvedení lidé pracují pro zadavatele té stavby. Tehdy se rozhodl pro odchod z vlasti. Potkal se s jednou ženou, která mu nabídla zajištění vycestování do Německa. Prodal dům, zaplatil spolupracovníkům a zbytek peněz použil na vyřízení cesty do Evropy. Do vyřízení cesty žil s rodinou u rodičů manželky v obci Kurdemir. V tomto období se na sociálních sítích vyjadřoval kriticky k ázerbájdžánské vládě a režimu, ke korupci apod. Koncem srpna se rozhodli vrátit do Baku, protože dcera musela nastoupit do školy, bydleli v pronájmu.

42. Dne 3. 9. 2015 šel na kontrolu jednoho ze svých objektů (restaurace Afrodité). Oslovil ho policista, chtěl po něm doklady a osočil ho z vulgárního vyjadřování se na veřejnosti (žalobce zrovna telefonoval). Vyzval ho, aby s ním jel sepsat protokol. Zavezl ho na oddělení v Chataiské oblasti, kde čekal dvě hodiny na příchod policistů. Ti ho poté vyslyšeli s tím, že prý agituje proti vládě, fotí objekty, na kterých pracuje a posílá technické zprávy těchto objektů tajným službám a rozvědkám do zahraničí. Poté ho zavedli do cely předběžného zadržení, chtěli, aby podepsal doznání. Přivázali mu nohy k tyčím, hlavu měl dolů. Uvedl, že měli gumové palice a sítky s tenisovými míčky a tím ho bili po zádech. Ztratil vědomí. Probral se v jiné cele, kam přišel další policista a sdělil mu, že mají jeho notebook, kde má fotky objektů. Chtěli po něm podepsat doznání, že prováděl výše uvedenou činnost. Odmítl s tím, že se jedná o fotky jeho zakázek, tj. objektů, kde instaloval bezpečnostní kamery a elektroinstalaci. Dne 7. 9. 2015 proběhla v cele předběžného zadržení kontrola ze strany organizace pro lidská práva - dozor nad zákazem mučení, která zjistila, že proti žalobci nebylo vzneseno žádné obvinění a bez rozhodnutí soudu je tam držen již čtyři dny. Následující den (8. 9. 2015) byl propuštěn, policie mu žádný doklad o zadržení nevystavila. Proto zašel do této organizace (Ázerbájdžánský výbor proti mučení), kde mu vystavili potvrzení o jeho zadržení. Jedná se o potvrzení ze dne 15. 9. 2015, které žalovanému předložil k důkazu (pozn. - je obsahem správního spisu a žalovaným přeloženo). Píše se v něm o tom, že byl v cele držen od 3. 9. 2015 a byl vystaven mučení. Prohlédli si jeho tělo a zjistili, že má modřiny a otoky. Žalobce ke své tvrzené politické aktivitě uvedl, že má ekonomické vzdělání, psal kritické články a glosy o korupci, monopolním chování firem, o korupci v oblasti vzdělávání apod. (články založil do správního spisu). Uvedl, že když byl policií zadržen, policisté se ho dotazovali, zda konkrétní článek psal či nikoliv.

43. Po propuštění čekal na vyřízení víz (získal je až v září 2016), žili v pronajatém bytě a celý rok před odjezdem z vlasti se schovával, bál se opětovného zatčení. V tomto období nepracoval, finančně mu pomáhal bratranec žijící v Polsku a rodiče jeho manželky. Sousédky mu říkaly, že na jeho původní adrese se o něho několikrát někdo zajímal. Vlast opustili 29. 9. 2016, odjeli do Německa. Během svého pobytu v Německu se účastnil různých shromáždění a vystoupení kritizujících situaci v Ázerbájdžánu (předložil k důkazu fotografie). Poté byli ve vlasti vyslyšáni jeho rodiče a bratr, či další příbuzní, kteří s ním nemluví, mají strach. V roce 2017 byl dokonce jeho bratr na 30 dnů zadržen. Žalobce se během pobytu v Německu stal (od 1. 1. 2018) členem organizace AND,

doložil členskou průkazku.

44. V průběhu doplňujících pohovorů žalobce objasnil obsah jím doložených videí, fotografií, článků, jichž je autorem a novinových článků, týkajících se jeho osoby, v nichž je popisován jako zrádce vlasti (např. v provládních novinách VATAN, které jsou běžně dostupné v každém novinovém stánku). Dále doložil snímky obrazovky komunikace na sociálních sítích. Uvedl, že 25. 5. 2019 byla zatčena jeho sestra a dvě hodiny vyslýchána.
45. Žalobkyně v rámci svého pohovoru potvrdila, že o mezinárodní ochranu jménem svým a svých nezletilých dětí žádá z důvodů potíží svého manžela. Potvrdila žalobcem vyličený azylový příběh.
46. Součástí obou správních spisů ve věcech žalobců jsou dále informace shromážděné žalovaným ohledně politické a bezpečnostní situace a stavu dodržování lidských práv v Ázerbájdžánu. Při posouzení žádosti žalobců o udělení mezinárodní ochrany žalovaný konkrétně vycházel ze Zprávy Mezinárodní organizace pro migraci (IOM) – Ázerbájdžán, Údaje o zemi, 2018; Informace OAMP – Ázerbájdžán, Bezpečnostní a politická situace v zemi, ze dne 18. 6. 2019; Informace MZV ČR, č. j. 121241-6/2019-LPTP ze dne 23. 7. 2019; Informace MZV ČR, č. j. 112478-6/2019-LPTP ze dne 6. 5. 2019 a Informace MZV ČR, č. j. 138238-6/2019-LPTP ze dne 6. 12. 2019. Žalobce se s uvedenými podklady ve smyslu § 36 odst. 3 správního řádu seznámil. Žalobkyně této možnosti nevyužila.
47. Po provedeném přezkumném řízení dospěl soud k závěru, že žaloby **jsou důvodné.**

B) Právní úprava a právní závěry

48. Soud se z povahy věci v první řadě zabýval námitkou nepřezkoumatelnosti napadených rozhodnutí. Zrušení rozhodnutí pro nepřezkoumatelnost je vyhrazeno nejzávažnějším vadám rozhodnutí, kdy pro absenci důvodů či pro nesrozumitelnost nelze rozhodnutí vůbec meritorně přezkoumat. Podle ustálené judikatury Nejvyššího správního soudu je nepřezkoumatelné pro nedostatek důvodů mimo jiné takové rozhodnutí, v němž absentují úvahy správního orgánu, na základě nichž dospěl k závěru, který v rozhodnutí vyslovil. Nepřezkoumatelnost rozhodnutí pro nedostatek důvodů musí být vykládána ve svém skutečném smyslu, tj. jako nemožnost přezkoumat určité rozhodnutí pro nemožnost zjistit v něm jeho obsah nebo důvody, pro které bylo vydáno (srov. usnesení rozšířeného senátu Nejvyššího správního soudu ze dne 19. 2. 2008, č. j. 7 Afs 212/2006 - 76, publikované pod č. 1566/2008 Sb. NSS). Soud neshledal, že by žalobami napadená rozhodnutí trpěla takovými vadami, pro něž by je nebylo možné vůbec přezkoumat. Žalovaný vylíčil konkrétní skutkové okolnosti věci a uvedl úvahy, jimiž se řídil při posouzení jednotlivých forem mezinárodní ochrany a vyslovil své závěry, k nimž na základě svých úvah dospěl. Přezkoumatelnosti napadených rozhodnutí ostatně svědčí i skutečnost, že oba žalobci obsáhle polemizují s jeho odůvodněním i závěry. Jelikož námitka nepřezkoumatelnosti napadených rozhodnutí nebyla důvodná, soud přistoupil k přezkumu merita věci.
49. Z ustanovení § 28 odst. 1 zákona o azylu vyplývá, že mezinárodní ochranu lze udělit ve formě azylu nebo doplňkové ochrany; shledá-li ministerstvo při svém rozhodování, že jsou naplněny důvody pro udělení azylu podle § 12, 13 nebo 14, udělí azyl přednostně. Pokud ministerstvo dospěje k závěru, že nebyly naplněny důvody pro udělení azylu jako

vyšší formy mezinárodní ochrany, posoudí v souladu se zákonem, zda cizinec nesplňuje důvody k udělení doplňkové ochrany.

50. Podle § 12 zákona o azylu se cizinci udělí azyl, bude-li v řízení o udělení mezinárodní ochrany zjištěno, že cizinec a) je pronásledován za uplatňování politických práv a svobod, nebo b) má odůvodněný strach z pronásledování z důvodu rasy, pohlaví, náboženství, národnosti, příslušnosti k určité sociální skupině nebo pro zastávání určitých politických názorů ve státě, jehož občanství má nebo, v případě že je osobou bez státního občanství, ve státě jeho posledního trvalého bydliště.
51. Podle § 14a odst. 1 zákona o azylu se doplňková ochrana se udělí cizinci, který nesplňuje důvody pro udělení azylu, bude-li v řízení o udělení mezinárodní ochrany zjištěno, že v jeho případě jsou důvodné obavy, že pokud by byl cizinec vrácen do státu, jehož je státním občanem, nebo v případě, že je osobou bez státního občanství, do státu svého posledního trvalého bydliště, by mu hrozilo skutečné nebezpečí vážné újmy podle odstavce 2 a že nemůže nebo není ochoten z důvodu takového nebezpečí využít ochrany státu, jehož je státním občanem, nebo svého posledního trvalého bydliště. Dle § 14a odst. 2 téhož zákona se za vážnou újmu podle tohoto zákona považuje a) uložení nebo vykonání trestu smrti, b) mučení nebo nelidské či ponižující zacházení nebo trestání žadatele o mezinárodní ochranu, c) vážné ohrožení života civilisty nebo lidské důstojnosti z důvodu svévolného násilí v situacích mezinárodního nebo vnitřního ozbrojeného konfliktu, nebo d) pokud by vycestování cizince bylo v rozporu s mezinárodními závazky České republiky.
52. Podle § 2 odst. 4 zákona o azylu se pronásledováním rozumí závažné porušení lidských práv, jakož i opatření působící psychický nátlak nebo jiná obdobná jednání anebo jednání, která ve svém souběhu dosahují intenzity pronásledování, pokud jsou prováděna, podporována nebo trpěna původci pronásledování. Původcem pronásledování nebo vážné újmy se podle ustanovení § 2 odst. 6 zákona o azylu rozumí státní orgán, strana nebo organizace ovládající stát nebo podstatnou část území státu, jehož je cizinec státním občanem nebo v němž měla osoba bez státního občanství poslední trvalé bydliště. Původcem pronásledování nebo vážné újmy se rozumí i soukromá osoba, pokud lze prokázat, že stát, strana nebo organizace, včetně mezinárodní organizace, kontrolující stát nebo podstatnou část jeho území nejsou schopny nebo ochotny odpovídajícím způsobem zajistit ochranu před pronásledováním nebo vážnou újmu.
53. Z popsaného azylového příběhu žalobců je zřejmé, že žalobkyně odvozuje svoji žádost o mezinárodní ochranu (i jménem svých dětí) od problémů svého manžela, který měl v Ázerbájdžánu problémy s osobami propojenými s režimem kvůli svým obchodním a pracovním aktivitám a s policií kvůli svým politickým aktivitám, kdy se ve svých člancích (které měl ve svém notebooku, který mu byl zadržen) vyjadřoval kriticky proti tamnímu režimu. Bylo mu vyhrožováno, byl policií bezdůvodně na několik dní zadržen a mučen. Po svém odchodu z vlasti se stal více politicky aktivním, upozorňoval na negativní poměry v zemi svého původu a v novinách o něm vycházely hanlivé články jako o zrádci a nepříteli vlasti. Krajský soud se proto dále bude věnovat posouzení uvedených potíží žalobce.
54. Krajský soud upozorňuje, že správní orgán je povinen na základě ustanovení § 3 správního řádu vycházet při svém rozhodování ze spolehlivě zjištěného skutkového stavu a tuto zásadu poruší, pokud opírá rozhodnutí o vlastní hypotézy, v důsledku nichž

znevěrohodňuje výpověď žadatele (srov. např. rozsudek Krajského soudu v Praze ze dne 20. 3. 2008, č. j. 47 Az 6/2007-93). Nespornou povinností žalovaného bylo získat maximum možných informací, které se vztahují konkrétně k situaci žalobce, a na základě shromážděných podkladů rozhodnout, zda žalobci udělí mezinárodní ochranu či nikoliv. Správní orgán totiž musí uspokojivě vyvrátit veškerá tvrzení žadatele o azyl, a při posuzování individuálních případů musí vycházet z toho, jaká je v zemi původu úroveň ochrany lidských práv a způsob výkonu státní moci. Uvedené závěry plynou rovněž z konstantní judikatury Nejvyššího správního soudu, podle níž *„v řízení o udělení azylu musí správní orgán často rozhodovat v důkazní nouzi. Za této situace je nutné při hodnocení důkazů vzít v úvahu také způsob výkonu státní moci v zemi původu, možnost uplatňování politických práv a další okolnosti, které mohou mít vliv na naplnění důvodů pro udělení azylu. Taková výhrada pochybnosti se uplatní ve prospěch žadatele například tam, kde z dalších důkazů plyne, že stav dodržování lidských práv v zemi původu je špatný, že občanům je upíráno právo na změnu vlády, že dochází k nezákonným popravám, mizení osob, častému používání mučení. Naopak, je-li země původu žadatele o azyl právním státem s demokratickým režimem, je na žadateli o azyl, aby věrohodně doložil, že je skutečně pronásledován.* (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 24. 2. 2004, č. j. 6 Azs 50/2003 - 89). Je-li proto o zemi původu žalobců známo, že stav dodržování lidských práv a svobod je špatný, že dochází k zatýkání a věznění osob kritických vůči režimu, novinářů a obecně osob vystupujících proti režimu, pak tyto skutečnosti měl žalovaný zohlednit při posuzování věrohodnosti výpovědi žalobce.

55. Žalovaný dospěl k závěru o nevěrohodnosti výpovědi žalobce ohledně mučení ze strany ázerbájdžánské policie na základě jediné zprávy – informace MZV ČR ze dne 6. 5. 2019, tento svůj závěr potvrdil i ve vyjádření k žalobě a odkázal na judikaturu Nejvyššího správního soudu týkající se posuzování věrohodnosti, např. že *„Žadatel o azyl není leckdy schopen doložit ke svému tvrzení o důvodech odchodu žádný důkaz, což je situace převažující, a proto si musí být jednoznačně vědom důležitosti informací vyřčených před správním orgánem. Ty totiž v kontextu se získanými zprávami o zemi původu posléze slouží jako podklad pro rozhodnutí. Váhavé, vyhýbavé či nepřesné informace, které navíc žadatel v průběhu řízení ještě mění, jsou proto při porovnání s objektivními informacemi chápány jako účelové, nevěrohodné a pro azylové řízení nedostatečné“* (viz rozsudek ze dne 23. 8. 2012 č. j. 7 Azs 21/2012-37; všechny zde citované rozsudky jsou dostupné na www.nssoud.cz). To však není případ žalobce, který během tří s ním provedených pohovorů popsal konzistentní příběh o svých problémech ve vlasti, které podložil velkým množstvím důkazů.
56. Krajský soud konstatuje, že k otázce věrohodnosti tvrzení žadatele o mezinárodní ochranu se Nejvyšší správní soud vyjádřil v mnoha svých dalších rozhodnutích, např. v rozsudku ze dne 21. 12. 2005, č. j. 6 Azs 235/2004-57, zdůraznil, že *„není povinností žadatele o azyl, aby pronásledování své osoby prokazoval jinými důkazními prostředky než vlastní věrohodnou výpovědí. Je naopak povinností správního orgánu, aby v pochybnostech shromáždil všechny dostupné důkazy, které věrohodnost výpovědi žadatele o azyl vyvracejí či zpochybňují.“* Pokud se tedy žadatel o mezinárodní ochranu po celou dobu řízení drží jedné dějové linie, jeho výpovědi lze i přes drobné nesrovnalosti označit za konzistentní a za souladné s dostupnými informacemi o zemi původu, pak je třeba z takové výpovědi vycházet (rozsudky Nejvyššího správního soudu ze dne 24. 7. 2008, č. j. 2 Azs 49/2008-83, nebo ze dne 22. 5. 2009, č. j. 5 Azs 7/2009-98, č. 1913/2009 Sb. NSS). Pokud jde o důkazní standard, Nejvyšší správní soud akceptoval test „přiměřené pravděpodobnosti“

pro zkoumání „odůvodněnosti strachu z pronásledování“ podle § 12 písm. b) zákona o azylu: „*Přiměřená pravděpodobnost nežádoucího důsledku návratu do země původu [...] je dána tehdy, bývá-li tento důsledek v případech obdobných případu žadatele nikoli ojedinělý. Neznamená to, že pravděpodobnost, že nežádoucí důsledek nastane, musí být nutně vyšší než pravděpodobnost, že nenastane (tzn. že test „přiměřené pravděpodobnosti“ představuje nižší důkazní standard než v civilních věcech) [tím méně to znamená, že v případě návratu do země původu musí být nastání nežádoucího důsledku prakticky jisté (tzn. že test „přiměřené pravděpodobnosti“ představuje a fortiori i nižší důkazní standard než standard „nade vší pochybnost“ v trestních věcech)]*, nýbrž to, že k nežádoucímu důsledku v případech obdobných případu žadatele dochází natolik často, že s ním ten, komu takový následek brozí, musí počítat jako se vcelku běžným jevem, a nikoli jako s jevem toliko výjimečným“ (rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 26. 3. 2008, č. j. 2 Azs 71/2006-82). Důkazní standard „přiměřené pravděpodobnosti“ se aplikuje nejen v rámci celkové úvahy o pravděpodobnosti pronásledování, ale nutně i na posouzení věrohodnosti jednotlivých dílčích tvrzení žadatele, která jsou posléze podkladem této celkové úvahy. To znamená, že pokud je přiměřeně pravděpodobné, že daná událost proběhla tak, jak tvrdí žadatel, žalovaný musí toto tvrzení vzít v potaz při celkovém posouzení žádosti o mezinárodní ochranu (rozsudek Nejvyššího správního soudu č. j. 5 Azs 66/2008 – 70). Pokud je byt jen přiměřeně pravděpodobné, že tvrzení žadatele je pravdivé či že se určitá skutečnost udála tak, jak uvádí žadatel, žalovaný nesmí toto tvrzení prohlásit za nevěrohodné a vyloučit jej z dalšího posuzování; naopak, musí toto tvrzení vzít v potaz při celkovém posouzení odůvodněnosti žádosti a přiřadit mu patřičnou váhu. Pokud pak tvrzení žadatele splňuje podmínky uvedené v čl. 4 odst. 5 tzv. kvalifikační směrnice (směrnice Evropského parlamentu a Rady 2011/95/EU), je žalovaný povinen z něho vycházet. Žalovaný může zcela vyloučit z celkového posouzení pouze ta fakta, u nichž je postaveno téměř najisto, že se nestaly, tj. neexistuje ani přiměřená pravděpodobnost, že k nim došlo. Ostatní tvrzení musí být součástí celkového posouzení rizika pronásledování, kde jim bude přisouzena váha podle míry pravděpodobnosti, s jakou lze soudit, že odpovídají skutečnosti. Jiná situace je, pokud je žadatel nevěrohodný ve všech relevantních aspektech své žádosti; v tomto případě (a pouze v tomto případě) může žalovaný bez dalšího posoudit žadatele jako nevěrohodného a nemusí detailně posuzovat jeho jednotlivá dílčí tvrzení (viz výše citovaný rozsudek č. j. 5 Azs 66/2008-70, nebo rozsudky ze dne 4. 1. 2018, č. j. 10 Azs 254/2017- 40, a ze dne 17. 4. 2019, č. j. 6 Azs 331/2018-34).

57. Z napadeného rozhodnutí žalovaného je zřejmé, že výše popsaným požadavkům na hodnocení skutkového stavu a věrohodnosti žalobce nedostál. Žalovaný označil výpověď žalobce za nevěrohodnou, zpochybnil i jeho činnost spočívající v publikování kritických článků vůči režimu, že byl držen 5 dnů na policii bez oficiálního sdělení obvinění a tam mučen. Žalobcem doložený důkaz o této skutečnosti zpochybnil a žalobcova tvrzení považoval za účelová. Takový závěr je dle názoru krajského soudu bez doplnění důkazního řízení předčasný.
58. Tvrzení žalobce o jeho potížích ve vlasti nejsou nijak obecná ani vágní, naopak jsou po celou dobu konzistentní (shodují se i s výpovědí jeho manželky). Žalobce vypověděl, že ve vlasti pracoval jako odborník na elektroinstalaci, kamerové systémy apod. Při práci na jedné velké zakázce pro vlivného (prostátního) klienta se dostal do potíží se stavební firmou kvůli krácení financí. Zjistil, že v jeho nepřítomnosti mu někdo prohledával pracovnu a notebook, kde měl jednak fotografickou dokumentaci svých zakázek (různých stavebních objektů) a své články (aktuální i starší), v nichž se kriticky

vyjadřoval k tamnímu režimu a vládě včetně facebookové komunikace a navštěvovaných stránek youtube. Z výpovědi žalobce je rovněž zřejmé, že mu tento notebook již nebyl vrácen, jakož i to, že lidé, co mu ho zadrželi, se seznámili s jeho obsahem, neboť mu bylo řečeno, že „jí chleba Alijevů, které zároveň kritizuje“. Protože nedostal zapláceno za svou práci, obrátil se na policii. Jeho stížností se nezabývala. Lze připustit, že policie není primárně určena k tomu, aby řešila problémy vyplývající z obchodně závazkových vztahů, to ale neznamená, že se na ni žalobce nemohl obrátit. Následně začal mít s policií potíže, došlo k jeho pětidennímu zadržení, kde byl vystaven mučení (viz bod 42 tohoto rozsudku). Policie měla jeho notebook a vinila ho z agitace proti vládě, že zasílání fotodokumentace různých objektů tajným službám do zahraničí, vyptávala se ho, zda konkrétní články psal či nikoliv. Žalovaný v odůvodnění svého rozhodnutí uvedl, že žalobce měl v zemi původu ekonomické potíže, které jsou azylově irelevantní, a jeho výpověď stran potíží politického charakteru je nevěrohodná. Žalovaný však přehlíží, že z původních problémů, které žalobce měl se svými obchodními partnery, vyšlo najevo, že žalobce je kritikem současného ázerbájdžánského režimu, korupce, monopolního chování apod. a že své názory publikuje v různých člancích a na sociálních sítích. Žalovaný tvrzení žalobce o jeho potížích s policií, bezdůvodném zadržení na pět dnů, kde došlo k jeho bití, zpochybnil na základě opatřené Informace MZV ČR ze dne 6. 5. 2019, č. j. 112478-6/2019-LPTP, která označila Ázerbájdžánský výbor proti mučení za loutkovou organizaci vlády, která nevykonává žádnou reálnou činnost. Žalobce proti tomu namítá a dokládá zprávou organizace Human Rights Watch za rok 2012, že Ázerbájdžánský výbor proti mučení v té době (tj. v roce 2013, kdy byla zpráva vyhotovena) plnil své poslání, tj. monitoroval situaci ve věznicích, zabýval se stížnostmi na špatné zacházení ve vazbě apod. Rovněž žalobcem doložené publikované články a novinové články svědčí o jeho politických aktivitách ve smyslu kritiky ázerbájdžánského režimu, v nichž je dokonce jmenovitě označován za zrádce vlasti a lidu. Žalobce svou žádost o mezinárodní ochranu odůvodnil a svá tvrzení doložil velkým množstvím důkazů na podporu svých tvrzení, žalovaný mnohé z nich neopařil českým překladem. Soud v rámci přezkumného řízení nevyhověl důkaznímu návrhu na překlad žalobcem doložených důkazů nových, či těch, jež jsou již obsahem správního spisu a nebyly žalovaným přeloženy, z důvodu hospodárnosti řízení, když má navíc za to, že je to právě žalovaný, kdo je primárně povinen provést důkazní řízení v takovém rozsahu, aby o zjištění skutkového stavu nevznikly důvodné pochybnosti. To se v projednávaném případě nestalo. Soud zde nebude nahrazovat činnost správního orgánu ve správním řízení. V posuzovaném případě žalobce není v situaci důkazní nouze ve smyslu výše citované judikatury, ale naopak nabídl sadu důkazů z několika různých zdrojů a bude na žalovaném, aby se jeho situací zabýval detailněji. Je proto namístě, aby žalovaný zjistil více informací o organizaci Ázerbájdžánský výbor proti mučení a jeho reálné úloze v roce 2015, kdy bylo žalobci vydáno potvrzení o jeho zadržení a mučení na policii, tak aby mohl i ve světle dalších důkazů objektivně posoudit důvodnost žalobcem tvrzených obav z pronásledování ve smyslu § 12 zákona o azylu. Žalovaný rovněž zajistí další informace o zemi původu žalobců z dalších nezávislých zdrojů. Povinností správního orgánu rozhodujícího o žádosti o udělení mezinárodní ochrany je opatřit si takové informace o zemi původu, které jsou v maximální možné míře: 1) relevantní, 2) důvěryhodné a vyvážené, 3) aktuální a ověřené z různých zdrojů a 4) transparentní a dohledatelné (viz rozsudky Nejvyššího správního soudu ze dne 31. 7. 2008, čj. 5 Azs 55/2008-71, či ze dne 4. 2. 2009, čj. 1 Azs 105/2008-81, č. 1825/2009 Sb. NSS). Na tuto

povinnost žalovaný v projednávaném případě rezignoval, když neobstaral informace, jak je obvyklé v jiných případech.

59. Krajský soud konstatuje, že je mu z jiných řízení ázerbájdžánských žadatelů o mezinárodní ochranu na podkladě zpráv mezinárodních organizací Human Rights Watch, Amnesty International, Freedom House a dalších o situaci v Ázerbájdžánu známo, že dochází k pronásledování novinářů, kritiků režimu, lidskoprávních aktivistů apod. V daném případě žalovaný opatřil informace téměř z jediného zdroje – MZV ČR a MV ČR, přičemž např. i stručná Informace MV ČR-OAMP – Ázerbájdžán, Bezpečnostní a politická situace v zemi, ze dne 18. 6. 2019, popisující státní zřízení a jaké mezinárodní smlouvy Ázerbájdžán ratifikoval, obsahuje informaci, že organizace Freedom House ve zprávě „Svoboda ve světě 2019“ přidělila Ázerbájdžánu status „nesvobodný“ a zemi vyhodnotila na sedmistupňové škále stupněm 7 v oblasti politických práv a stupněm 6 v oblasti občanských svobod a že ve zprávách se objevovaly věrohodné informace o využívání praktik mučení a špatného zacházení bezpečnostními složkami a o neexistenci efektivních nezávislých nástrojů k vyšetřování a stíhání pachatelů. Informace IOM - Ázerbájdžán, Údaje o zemi, přináší jen souhrnné obecné informace o zemi (pracovní trh a zaměstnání, zdravotní péče, bydlení, sociální péče apod.). Z konstantní judikatury Nejvyššího správního soudu vyplývá, že „v řízení o udělení azylu musí správní orgán často rozhodovat v důkazní nouzi. Za této situace je nutné při hodnocení důkazů vzít v úvahu také způsob výkonu státní moci v zemi původu, možnost uplatňování politických práv a další okolnosti, které mohou mít vliv na naplnění důvodů pro udělení azylu. Taková výhrada pochybnosti se uplatní ve prospěch žadatele například tam, kde z dalších důkazů plyne, že stav dodržování lidských práv v zemi původu je špatný, že občanům je upíráno právo na změnu vlády, že dochází k nezákonným popravám, mizení osob, častému používání mučení. Naopak, je-li země původu žadatele o azyl právním státem s demokratickým režimem, je na žadateli o azyl, aby věrohodně doložil, že je skutečně pronásledován. (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 24. 2. 2004, č. j. 6 Azs 50/2003 - 89). Je-li proto o zemi původu žalobců známo, že stav dodržování lidských práv a svobod je špatný, že dochází k zatýkání a věznění osob kritických vůči režimu, novinářů a obecně osob vystupujících proti režimu, pak tyto skutečnosti měl žalovaný zohlednit při posuzování věrohodnosti výpovědi žalobce.
60. S ohledem na výše uvedené dospěl soud k závěru, že žalovaný porušil ustanovení § 3 správního řádu, neboť učinil závěr o nevěrohodnosti žalobce na základě jediného důkazu – učiněného dotazu na Ministerstvo zahraničních věcí ČR, aniž by zjistil skutkový stav na podkladě dalších zpráv z různých nezávislých zdrojů v takové míře, aby si mohl bez jakýchkoli pochybností učinit přesvědčivý úsudek ohledně naplnění či nenaplnění podmínek pro udělení azylu podle § 12 zákona o azylu. Pro dostatečné posouzení autentičnosti žalobcem předloženého klíčového důkazu, jímž žalovaný zpochybnil jeho věrohodnost, bude v projednávané věci nezbytné, aby žalovaný provedl bližší zkoumání ohledně postavení a úloze Ázerbájdžánského výboru proti mučení, jeho reálné úloze v roce 2015 a v kontextu žalobcem uváděného důkazu - zprávy Human Rights Watch za rok 2012, učinil přesvědčivé a podložené zjištění, zda a kdy došlo k jeho „přeměně“ na loutkovou organizaci ázerbájdžánské vlády tak, aby bylo možné potvrdit či vyvrátit učiněný závěr o nevěrohodnosti žalobce. Žalovaný rovněž objektivně posoudí žalobcovu politickou činnost v exilu, a to vzhledem k jím předloženým článkům, a potíží rodinných příslušníků žalobců v zemi původu, když právě takové problémy žalobce zcela jasně označil a popsal (zadržení jeho bratra v Ázerbájdžánu na 30 dnů po účasti

žalobce na shromáždění v Bonnu, potíže dalších rodinných příslušníků) a tyto vyhodnotí ve vztahu k tvrzeným obavám žalobců pro případ jejich návratu do vlasti.

61. K žalobní námitce a institutu uprchlíka „*sur place*“ krajský soud obiter dictum poznamenává, že se k této otázce v minulosti vyjádřil již Vrchní soud v Praze, který rozsudku ze dne 29. 1. 2002, č.j. 5 A 746/2000-31, vyslovil, že: „*Uprchlíkem na místě (sur place) je osoba, u níž obava z pronásledování ve státě, jehož státní občanství má, vznikne až v době jejího pobytu na území cizího státu, a to v důsledku změny politické, národnostní či náboženské situace ve státě jejího státního občanství, nebo v důsledku veřejných aktivit této osoby vyvíjených až v cizím státě proti vládnoucímu režimu domovského státu. To, zda se cizí státní příslušník v cizím státě, v němž pobývá, stane uprchlíkem na místě, přísluší nesporně posuzovat státu, kde se osoba přiznání takového postavení poprvé dovolá, a zpravidla jako v tomto případě jde o cizí zemi, kde se osoba zdržuje v době, kdy taková situace (změna režimu v jeho domovském státě) nastala, popř. kde cizí státní občan politické aktivity vyvíjel.*“
62. K námitce neudělení doplňkové ochrany krajský soud uvádí, že důvody žádosti o mezinárodní ochranu, tak jak je žalobce předestřel, jsou vázány na uplatňování politických práv a zastávání politických názorů. Primární je tedy zodpovězení otázky, zda-li žalobce splňuje podmínky pro udělení azylu dle § 12 zákona o azylu, který má před udělením doplňkové ochrany přednost (§ 28 odst. 1 zákona o azylu). Nebyly-li by tyto podmínky splněny, stěží by byly splněny podmínky doplňkové ochrany, opírali by žalobce důvody jejího udělení o stejné skutkové okolnosti jako v případě udělení azylu. Pokud by nebyla zjištěna přiměřená pravděpodobnost pronásledování ve výše uvedeném smyslu, nebyl by naplněn ve vztahu k téže tvrzené újmě (tj. újmě dovozované z týchž skutkových okolností) ani test „skutečného nebezpečí“ vážné újmy, který je jednou z nezbytných podmínek pro udělení doplňkové ochrany, neboť tento test je vůči žadateli o mezinárodní ochranu přísnější než test „přiměřené pravděpodobnosti“ (srovnej rozsudek Nejvyššího správního soudu č. j. 2 Azs 71/2006-82). Žalovaný je povinen učinit v dalším řízení přezkoumatelný závěr také k podmínkám doplňkové ochrany, pokud by neshledal důvodnou již žádost o udělení azylu.
63. Ke stejnému závěru soud dospěl i v případě žalobců b) až d), kteří neměli v zemi původu žádné vlastní potíže a svůj azylový příběh odvíjeli od potíží žalobce a).
64. Vzhledem k výše uvedenému soud zrušil obě napadená rozhodnutí z důvodů uvedených v § 76 odst. 1 písm. b) s. ř. s., neboť skutkový stav, který vzal správní orgán za základ napadeného rozhodnutí, vyžaduje zásadní doplnění. Současně soud rozhodl o vracení věci žalovanému k dalšímu řízení (§ 78 odst. 4 s. ř. s.), v němž bude žalovaný vázán právním názorem vysloveným v tomto rozsudku (§ 78 odst. 5 s. ř. s.). V dalším řízení žalovaný zohlední a řádně posoudí důkazy předložené žalobcem (viz body 59 - 60 tohoto rozsudku), doplní správní řízení o aktuální zprávy mezinárodních organizací o situaci v Ázerbájdžánu, pokud jde o situaci kritiků tamního režimu, případně o další důkazy a na základě doplněného dokazování opětovně posoudí žádost žalobců o mezinárodní ochranu z pohledu ustanovení § 12 písm. a) a b) a § 14a zákona o azylu a vydá ve věci nové rozhodnutí, v jehož odůvodnění uvede, které skutečnosti byly podkladem rozhodnutí a jakými úvahami byl veden.

VII. Náklady řízení

65. O náhradě nákladů řízení rozhodl soud v souladu s ust. § 60 odst. 1 s. ř. s., žalobci měli ve věci plný úspěch, a mají proto právo na náhradu nákladů řízení před soudem, které důvodně vynaložili proti žalovanému, který ve věci úspěch neměl. Důvodně vynaloženými náklady na straně žalobců jsou náklady za právní zastoupení advokátem, kterého si zvolili na základě plné moci.
66. O náhradě nákladů řízení rozhodl soud v souladu s ust. § 60 odst. 1 s. ř. s., žalobci měli ve věci plný úspěch, a mají proto právo na náhradu nákladů řízení před soudem, které důvodně vynaložili proti žalovanému, který ve věci úspěch neměl.
67. Při výpočtu nákladů řízení soud vycházel z toho, že dle § 7 bodu 5 ve spojení s § 9 odst. 4 písm. d) vyhlášky Ministerstva spravedlnosti č. 177/1996 Sb., o odměnách advokátů a náhradách advokátů za poskytování právních služeb (advokátní tarif), ve znění pozdějších předpisů (dále jen „advokátní tarif“) za jeden úkon právní služby přísluší advokátovi odměna ve výši 3 100 Kč. Podle § 11 odst. 1 advokátního tarifu náleží odměna mj. za následující úkony právní služby: a) převzetí a příprava zastoupení nebo obhajoby na základě smlouvy o poskytnutí právních služeb; c) další porada s klientem přesahující jednu hodinu; d) písemné podání ve věci samé; g) účast na jednání před soudem, a to každé započaté dvě hodiny. Podle § 12 odst. 4 advokátního tarifu jde-li o společné úkony při zastupování dvou nebo více osob, náleží advokátovi za každou takto zastupovanou nebo obhajovanou osobu mimosmluvní odměna snižená o 20 %. Dále dle § 13 odst. 4 advokátního tarifu advokátovi náleží náhrada hotových výdajů ve výši 300 Kč za každý úkon (dále také jen „režijní paušál“). Dle § 14 odst. 1 písm. a) a odst. 3 advokátního tarifu advokátovi náleží náhrada za čas promeškaný v souvislosti s poskytnutím právní služby při úkonech prováděných v místě, které není sídlem nebo bydlištěm advokáta, za čas strávený cestou do tohoto místa a zpět, ve výši 100 Kč za každou i jen započatou půlhodinu.
68. Při výpočtu je dále nutné zohlednit, že o předmětných žalobách byly vedeny dva soudní spisy: 1) soudní spis ve věci žalobce a) pod sp. zn. 32 Az 3/2020; a 2) soudní spis ve věci žalobců b), c) a d) pod sp. zn. 32 Az 4/2020. Tyto věci byly usnesením spojeny ke společnému projednání až při jednání dne 22. 4. 2021.
69. Soud dne 26. 4. 2021 obdržel přípis právního zástupce žalobců, jehož obsahem je podrobná specifikace náhrad nákladů řízení. Celkem zástupce žalobců vyčíslil svou odměnu a náhradu hotových výdajů v částce 174 023 Kč. Požadoval odměnu **za 11 úkonů** právní služby [první porada včetně převzetí a přípravy zastoupení žalobce a) ve výši 6 200 Kč, první porada včetně převzetí a přípravy zastoupení žalobců b), c) a d) ve výši 14 880 Kč, správní žaloba + žádost o ustanovení právního zástupce žalobce a) ve výši 6 200 Kč, správní žaloba + žádost o ustanovení právního zástupce žalobců b), c) a d) ve výši 14 880 Kč, doplnění žaloby za žalobce a) ve výši 6 200 Kč, doplnění žaloby za žalobce b), c) a d) ve výši 14 880 Kč, porada s žalobci a) a b) dne 23. 4. 2020 (ve skutečnosti dne 7. 10. 2020 – pozn. soudu) ve výši 9 920 Kč, duplika k vyjádření žalovaného za žalobce a) ve výši 6 200 Kč, duplika k vyjádření žalovaného za žalobce b), c) a d) ve výši 14 880 Kč, návrh na provedení důkazu ve výši 3 100 Kč, účast na soudním jednání přesahujícím 2 hodiny ve výši 39 680 Kč] a **za 13 režijních paušálů** (k 11 úkonům právní služby a 2 x za nahlížení do soudního spisu) po 300 Kč, tzn. 3 900 Kč. Výše uvedených 11 úkonů právní služby a 13 režijních paušálů tedy zástupce žalobců celkem ohodnotil na 140 920 Kč, k čemuž připočetl DPH 21 % ve výši 29 593 Kč (zástupce žalobců doložil, že je plátcem DPH). U deseti z těchto úkonů zástupce žalobců požadoval mimořádné zvýšení odměny na

dvojnásobek dle § 12 odst. 1 advokátního tarifu (z důvodu použití cizího jazyka). Dále zástupce žalobců požadoval cestovné k soudu vlakem ve výši 1 027 Kč za účelem nahlížení do soudního spisu dne 24. 9. 2020 (ve výši cestovného je zahrnuta i náhrada za ztrátu času dle § 14 odst. 3 advokátního tarifu, zvýšená o DPH) a cestovné k soudu osobním automobilem ve výši 2 483 Kč (ve výši cestovného je zahrnuta i náhrada za ztrátu času dle § 14 odst. 3 advokátního tarifu, zvýšená o DPH).

70. Soud svým výpočtem dospěl k odlišné částce. Odměnu a náhradu hotových výdajů zástupce žalobců vyčíslil v hodnotě **92 447,20 Kč**. Tento výpočet soud odůvodňuje následovně.
71. Náklady řízení žalobců tvoří náklady na odměnu jejich zástupce za 8 úkonů právní služby [převzetí a příprava zastoupení žalobce a) ve výši 6 200 Kč (za použití § 12 odst. 1 advokátního tarifu); převzetí a příprava zastoupení žalobců b), c) a d) ve výši 14 880 Kč (za použití § 12 odst. 1 advokátního tarifu); doplnění žaloby za žalobce a) ve výši 3 100 Kč, doplnění žaloby za žalobce b), c) a d) ve výši 7 440 Kč; další porada s žalobci a) a b) dne 7. 10. 2020 přesahující jednu hodinu ve výši 9 920 Kč (za použití § 12 odst. 1 advokátního tarifu, doloženo zápisem z porady vedené v tureckém jazyce); duplika k vyjádření žalovaného za žalobce a) ve výši 3 100 Kč, duplika k vyjádření žalovaného za žalobce b), c) a d) ve výši 7 440 Kč, účast na soudním jednání přesahujícím 2 hodiny ve výši 19 840 Kč]; k tomu soud připočetl 8 x režijní paušál po 300 Kč, tj. 2 400 Kč. Celkem tedy náklady za 8 úkonů právní služby a 8 režijních paušálů soud vyčíslil na 74 320 Kč, k tomu připočetl DPH 21 % z této částky ve výši 15 607,20 Kč, tj. celkem 89 927,20 Kč.
72. Dále soud zástupci žalobců přiznal cestovné k soudu a zpět vlakem k nahlédnutí do soudního spisu dne 24. 9. 2020 za jízdné ve výši 49 Kč (zástupce žalobců požadoval přiznání poměrné částky odpovídající 1/365 roční vlakové jízdenky v hodnotě 17 990 Kč) a cestovné k soudu a zpět osobním automobilem k soudnímu jednání dne 22. 4. 2021 ve výši 2 471 Kč [náhrada za promeškaný čas v délce sedmi započatých půlhodin dle § 14 odst. 3 advokátního tarifu ve výši 700 Kč + DPH 21 % z této částky ve výši 147 Kč, jízdné ve výši 568 Kč (počítáno z průměrné spotřeby automobilu 8,7 l/100 km, ujeté vzdálenosti 240 km a sazby 27,20 Kč za 1 litr motorové nafty) a základní náhrada za užití automobilu ve výši 1 056 Kč (sazba základní náhrady za 1 km jízdy dle § 1 písm. b) vyhlášky č. 589/2020 Sb., o změně sazby základní náhrady za používání silničních motorových vozidel a stravného a o stanovení průměrné ceny pohonných hmot pro účely poskytování cestovních náhrad činí 4,40 Kč; zástupce žalobců doložil technický průkaz použitého vozidla).
73. Vzhledem k tomu, že žalobci soudu doložili plné moci udělené advokátovi Mgr. Viktoru Klímovi dne 7. 4. 2020 až s doplněním správních žalob dne 10. 4. 2020, je zřejmé, že do této doby nebyli tímto advokátem zastoupeni. Svědčí o tom skutečnost, že žalobci podali správní žaloby ze dne 24. 2. 2020 (doručené soudu dne 26. 2. 2020) sami za sebe bez zastoupení. Proto soud zástupci žalobců nepřiznal jím vyčíslenou odměnu za 2 x úkon první porady s klienty včetně převzetí a přípravy za zastoupení ze dne 17. 2. 2020 ve výši 6 200 Kč a 14 880 Kč, 2 x režijní paušál a DPH. Soud však zástupci žalobců přiznal odměnu ve stejné výši, 2 x režijní paušál a DPH za úkon převzetí a přípravy zastoupení žalobců, který musel proběhnout nespecifikovaného dne před doplněním správních žalob. Ze stejného důvodu soud nemohl přiznat zástupci žalobců odměnu za 2 x úkon - správní žaloba + žádost o ustanovení právního zástupce ze dne 24. 2. 2020, 2 x režijní paušál a DPH. Dále soud zástupci žalobců nepřiznal odměnu za podání - návrh na

provedení důkazu ze dne 17. 2. 2021, režijní paušál a DPH, jelikož dle názoru soudu nešlo o účelně vynaložené náklady a za takové podání odměna nepřísluší. V tomto směru soud odkazuje na usnesení Krajského soudu v Ostravě ze dne 29. 11. 2013, sp. zn. 57 Co 799/2013: „Pokud právní zástupce účastníka sděluje soudu své důkazní návrhy a v písemném podání stanovisko účastníka, které koresponduje s jeho již sdělenými stanovisky, nejde o účelně vynaložené náklady právního zástupce, a za taková podání odměna nepřísluší.“ Zástupce žalobců tedy ve věci učinil 8 úkonů právní služby, nikoliv 11, od čehož se odvíjí i počet režijních paušálů, tj. 8, neboť náhrada hotových výdajů podle § 13 odst. 4 advokátního tarifu je spojena s uskutečněným úkonem právní služby. V tomto směru soud doplňuje, že nahlížení do spisu není samostatným úkonem právní služby (srovnej rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 30. 5. 2007, č. j. 1 As 41/2006-75 nebo usnesení téhož soudu ze dne 29. 4. 2008, č. j. 5 Azs 33/2008-40), proto není možné přiznat ani režijní paušál. Ze stejného důvodu soud nepřiznal ani náhrada za ztrátu času dle § 14 odst. 3 advokátního tarifu, zvýšenou o DPH v případě jízdného vlakem za účelem nahlížení spisu dne 24. 9. 2020.

74. Možnost zvýšení odměny až na trojnásobek z důvodu mimořádné obtížnosti, zejména použití cizího jazyka, umožňuje § 12 odst. 1 advokátního tarifu. Soud však podotýká, že na jeho použití není právní nárok, a vychází z úvahy, že úkon je pro advokáta, resp. advokátního koncipienta mimořádně obtížný, pokud při něm cizího jazyka musí sám použít. O úkon mimořádně obtížný tedy nejde, pokud advokát při úkonu cizího jazyka neužije nebo sám cizí jazyk neovládá a při úkonu asistuje tlumočník. Soud dále připomíná rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 30. 1. 2019, sp. zn. 30 Cdo 4016/2016: „Okolnosti odůvodňující mimořádné zvýšení mimosmluvní odměny advokáta podle § 12 odst. 1 [advokátního tarifu] spočívají v neobvykle zvýšených odborných či profesních nárocích na advokáta při realizaci konkrétního úkonu právní služby a nelze je paušálně odvozovat od obtížnosti věci, v rámci které je právní služba poskytována.“ Proto soud mimořádné zvýšení odměny na dvojnásobek přiznal jen za tři úkony: 1) převzetí a příprava zastoupení žalobce a); 2) převzetí a příprava zastoupení žalobců b), c) a d); a 3) další porada s žalobci a) a b) dne 7. 10. 2020. Při jiných úkonech zástupce žalobců nebyla naplněna výše nastíněná východiska pro mimořádné zvýšení, ať už k nim nebyla zapotřebí komunikace s žalobci (tj. vlastní písemná podání) či měli k dispozici tlumočníka (při jednání soudu dne 22. 4. 2021). Výpočet cestovného automobilem soud pokrátil o 12 Kč, jelikož zástupce žalobců počítal s užitím 95 oktanového benzínového vozidla, zatímco z předloženého technického průkazu vyplývá, že bylo užito vozidlo se vznětovým motorem (srov. § 4 písm. a) a c) vyhlášky č. 589/2020 Sb., o změně sazby základní náhrady za používání silničních motorových vozidel a stravného a o stanovení průměrné ceny pohonných hmot pro účely poskytování cestovních náhrad). Celkově tedy náklady řízení před soudem představují **92 447,20 Kč**.
75. Soud proto výrokem II. zavázal žalovaného k úhradě nákladů řízení ve výši 92 447,20 Kč k rukám zástupce žalobců ve lhůtě do 10 dnů od právní moci tohoto rozsudku.

Poučení:

Toto rozhodnutí nabývá právní moci dnem doručení účastníkům (§ 54 odst. 5 s. ř. s.)

Proti tomuto rozhodnutí lze podat kasační stížnost ve lhůtě dvou týdnů ode dne jeho doručení. Kasační stížnost se podává ve dvou (více) vyhotoveních u Nejvyššího správního

soudu, se sídlem Moravské náměstí 6, Brno. O kasační stížnosti rozhoduje Nejvyšší správní soud.

Lhůta pro podání kasační stížnosti končí uplynutím dne, který se svým označením shoduje se dnem, který určil počátek lhůty (den doručení rozhodnutí). Případně-li poslední den lhůty na sobotu, neděli nebo svátek, je posledním dnem lhůty nejbližší následující pracovní den. Zmeškání lhůty k podání kasační stížnosti nelze prominout.

Kasační stížnost lze podat pouze z důvodů uvedených v § 103 odst. 1 s. ř. s. a kromě obecných náležitostí podání musí obsahovat označení rozhodnutí, proti němuž směřuje, v jakém rozsahu a z jakých důvodů jej stěžovatel napadá, a údaj o tom, kdy mu bylo rozhodnutí doručeno.

V řízení o kasační stížnosti musí být stěžovatel zastoupen advokátem; to neplatí, má-li stěžovatel, jeho zaměstnanec nebo člen, který za něj jedná nebo jej zastupuje, vysokoškolské právnické vzdělání, které je podle zvláštních zákonů vyžadováno pro výkon advokacie.

Hradec Králové 29. dubna 2021

JUDr. Ivona Šubrtová v. r.
samosoudkyně